E-Bezpečí 2016, 1(1): Page 40-43. Univerzita Palackého v Olomouci. ISSN 2571-1679.
Online: https://www.e-bezpeci.cz/index.php?view=article&id=1140

PORADNA PROJEKTU E-BEZPEČÍ OD POČÁTKU ROKU ŘEŠILA JIŽ VÍCE NEŽ STOVKU PŘÍPADŮ INTERNETOVÉ KRIMINALITY. ČASTÉ JE VYDÍRÁNÍ, KYBERŠIKANA A TAKÉ STALKING.

Kamil KOPECKÝ

Online poradna projektu E-Bezpečí od počátku letošního roku zachytila již více než stovku případů spojených s internetovou kriminalitou. Mezi nejčastější kauzy, na kterých poradci ve spolupráci s policisty a dalšími specialisty pracují, patří především nebezpečné pronásledování, vydírání a také sexting. Rizikově se v prostředí internetu chovají nejenom děti, ale také dospělí...

Dobrý den, na sociální síti Facebook mě kontaktovala jedna osoba, že si chce povídat. Posléze mě lákala k tomu, abych si natočil své přirození a zaslal jí ho video (a ukázal se na webkameře). Naivně jsem to udělal a pak to začalo… požadovala po mně, abych zaplatil 1300 EURO, jinak to vše zveřejní na síti. Zaplatil jsem 100 EUR, víc jsem neměl, tak jsme se domluvili… říkala, že to odstraní. Po zaplacení však chtěla dalších 500 EUR… nemůžu to zaplatit a nevím, co dělat, děkuji… (Petr, 29 let)

Výše uvedený případ představuje typickou modelovou situaci online vydírání, v rámci kterého pachatel využívá k dosažení svého záměru intimní materiál oběti. Tento fenomén, který se odborně označuje jako sextortion (kombinace slov sex a extortion, tedy vydírání využívající sexuálně explicitní materiály), zaznamenal mohutný vzestup ve všech zemích Evropy - včetně České republiky.

Vydírání začíná obvykle nabídkou ke komunikaci s osobou opačného pohlaví, která postupně přeroste v komunikaci intimní, ve sdílení intimních materiálů či videokomunikaci prostřednictvím webové kamery. Pachatel - maskovaný za identitu sexuálně atraktivní partnerky - potřebuje od vyhlédnuté oběti (obvykle muže) získat co nejvíce intimních materiálů, ze kterých je patrna identita oběti, tedy materiálů, na kterých je zřetelně zachycen její obličej. Jakmile pachatel získá tyto materiály, přejde k vydírání a vymáhání finančního obnosu za to, že intimní materiály nezveřejní. I když oběť "výpalné" uhradí, pachatel s vydíráním nepřestane...

V těchto případech jednoznačně doporučujeme **zazálohovat si veškerou komunikaci a kontaktní údaje na pachatele, v žádném případě nereagovat na výzvy útočníka k zaplacení "výpalného" a věc oznámit policii**. Bohužel oběť již nikdy nebude mít jistotu, že se její intimní materiály nešíří internetem dále - o amatérská sexuálně laděná videa je v prostředí internetu velký zájem a rychle se internetem šíří.

Mezi další případy, které poradna řeší, patří příběh 14leté Karolíny.

Ahoj, jmenuji se Karolína a je mi 14let. Je to delší dobu, co jsem si psala s pár kluky. Přišli mi jako kamarádi, kterým můžu věřit, ale znala jsem je od vidění a hlavně přes Facebook. Možná to bude i rok ale tehdy mě prosili o odvážnější fotku a já byla blbá a poslala jim celou nahou fotku . Teď po dlouhé době mi psalo par lidí, že viděli moji nahou fotku, někteří psali i pornografii. Hrozně si to vyčítám a lituji toho, už jsem se kvůli tomu i pořezala, nevím, co mam dělat. Za tak dlouhou dobu už tu fotku bude mít hrozně moc lidí a já se strašně stydím a bojím. Prosím o radu, jak se s tím vypořádat! :((Karolína, 14 let)

(Foto: http://www.elrhey.com/)

Po technické stránce je velmi těžké intimní fotografie, které unikly do online prostředí a dále se šíří, z internetového prostředí úplně odstranit. Lze říci, že je to v podstatě nemožné. Ačkoli řada firem experimentuje s technologiemi, které by dokázaly rozpoznávat intimní fotografii či video dítěte, sledovaly šíření materiálu pomocí tzv. hashování, případně jej zcela odstranily, v současnosti je toto v zásadě nemožné. Dětská oběť se tedy musí smířit se vzniklou situací a zejména se poučit do budoucna. **Je dobré zapojit do řešení rodiče - přesvědčit dítě, že musí věc řešit s rodiči, kteří jí pomohou situaci překonat**. Vhodné je rovněž využití telefonické krizové intervence, kterou poskytuje např. Linka bezpečí.

Mezi další případy, které online poradna projektu E-Bezpečí zachycuje a pomáhá řešit, patří kauzy nezvládnutých rozchodů, které mohou přerůst až v nebezpečné pronásledování (stalking). Jak taková situace probíhá lze demonstrovat na následujícím příkladu Romany.

Dobrý den, obracím se na Vás ohledně stalkingu. Před 2 měsíci jsem se rozešla s přítelem, byli jsme spolu skoro 9 let. Začaly mi od něj chodit celkem ošklivé zprávy. Ze začátku jsem to brala tak, že jsem mu ublížila a že ho to za chvíli přejde. SMSky se vždy střídají. Jednou jsou milé a za 2 hodiny opět přijdou v ošklivé až vyhrožující.

Začal mi vyhrožovat tím, že mým rodičům řekne věci, které byly jen mezi námi. K osobním setkání už nedošlo, o pronásledování také nevím. Je to už vcelku nepříjemné a mám strach, aby nezašel daleko. Jen si nevím rady, zda se to považuje za stalking či nikoli. Zda to mám hlásit nebo ne. Bojím se, že se se mnou policie nebude bavit nebo bývalý přítel bude ještě více vyhrožovat, když ho nahlásím. Zprávy i volání jsem blokovala, ale i tak si je můžu přečíst a ukládám si je. Můžete mi prosím poradit? Předem děkuji. (Romana, 33 let)

Následující případ demonstruje tzv. nezvládnutý rozchod - od rozchodu uběhla pouze krátká doba a expartner se snaží se situací vyrovnat (a to často ambivaletně - střídáním pozitivních i negativních reakcí). Nezvládnutý rozchod může, ale nemusí přerůst v patologické pronásledování - tedy stalking. Základním pravidlem **je veškerou komunikaci si zálohovat, nereagovat na žádosti partnera, jeho zprávy ignorovat. Pokud však budou útoky pokračovat, stupňovat se a oběť se bude cítit ohrožena, je vhodné podat oznámení na Policii ČR a jednání doložit dostatkem důkazních materiálů**.

Poradna projektu E-Bezpečí, která je provozována ve spolupráci s Ministerstvem vnitra ČR, společností O2 Czech Republic, Seznam.cz a dalšími partnery ročně řeší přibližně 300 případů ročně, v zhruba 20 procentech předává případ k řešení Policii ČR, se kterou úzce spolupracuje. Poradnu mohou využívat jak děti, tak i dospělí uživatelé internetu, kteří jsou v nouzi a potřebují s internetovým problémem pomoci. Poradna je k dispozici na www.napisnam.cz.

Redakce E-Bezpečí